

Contrapès de Codinacs

Gaià

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Masia la Codina, al sector nord-est del terme de Gaià
Emplaçament	Carretera de Prats de Lluçanès (BV-4401), al km. 7,5 camí a l'oest 100 m
Alçada:	549

Coordenades:

Latitud:	41.93063
Longitud:	1.939
UTM Est (X):	412035
UTM Nord (Y):	4642618

Classificació

Número de fitxa	08090 - 100
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Element arquitectònic
Estil / època:	Medieval
Segle	IX-XII
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08089A007000170000YQ
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dc., 20/06/2018 - 02:00

Descripció

Contrapès d'una antiga premsa de biga (torcular) possiblement medieval, que es troba emplaçat a la masia de la Codina, tot i que va ser trobat vora la masia veïna Codinacs. El contrapès és l'element d'ancoratge del cargol d'una premsa del tipus anomenat de biga o de palanca, que és el model de premsa més arcaic, de tradició romana i el primer que es va utilitzar a l'edat mitjana. Aquest tipus de premsa consta d'una llarga biga que fa balança i s'estreny mitjançant un eix amb cargol en un dels seus extrems. Segons COROMINAS (2017, 24), aquest model s'hauria generalitzat a les terres de la Catalunya central entorn del segle IX, tot i que va tenir una llarga pervivència. Segons la classificació dels germans Corominas, aquest contrapès és del tipus B; és a dir, que la pedra té tres encaixos per on es subjectava el cargol: un de central circular i dos de laterals amb els costats lleugerament convergents, destinats a encastar-hi les falques. La pedra és gres i el pes aproximat és de 260 kg. En aquest cas el contrapès ha estat modificat i reutilitzat molt probablement com a mola de molí d'oli.

Cal dir que aquests contrapesos solen trobar-se com a únics testimonis d'aquestes antigues premses. Són, per tant, un indicador que en època probablement alt-medieval ja es practicava en aquesta zona el conreu de la vinya i s'elaborava vi.

Història

Segons dades recopilades per Josep M. Badia, el mas Codinacs ja existia al segle XIII. Concretament s'esmenta en un pergami de 1294 de l'Arxiu de Prat de Cornet. Aquest any l'hereu era un tal Bernat, i el mas formava part de la parròquia de Sant Esteve de Vilaramó. A l'edat mitjana, en canvi, no hi ha constància del mas la Codina, que posteriorment va esdevenir el més puixant de la zona. En un capbreu del castell de Gaià de 1692-93 ja hi apareix el mas la Codina, anomenat aleshores Codina Subirana. En aquest moment l'hereu era Joan Codina i tenia la possessió de cinc masos secundaris: Codinac (avui dit Codinacs), Codina Jussana, "Torrent vel Codineta" (segurament l'actual mas Racons, pertanyent a la parròquia de Sant Esteve de Vilaramó), la Bena i Casa de Sant Esteve. Al segle XIX, segons el Registre de la Riquesa de 1883, Codinacs continuava sent una masoveria de la Codina. Les seves terres abastaven una superfície de només 4,51 ha, aproximadament la metitat de les quals eren conreades per parcers. Fins dates ben recents Codinacs encara formava part de la Codina, però fa poc la finca es va segregar. Pels volts de 2002 el contrapès de Codinachs fou traslladat a l'actual emplaçament pels seus propietaris.

Bibliografia

BADIA, Josep M (2016). "Història", "Arquitectura", Gaià, t'estimo. Reviu Gaià, Grup de Recerca, Gaià, p. 58, 66, 84.

COROMINAS CAMP, Ramon; COROMINAS CAMP, Jaume (2017). Premses, tines i trulls medievals al Berguedà, nord del Bages i part del Solsonès. Antics testimonis de com es feia el vi a l'edat mitjana. Centre d'Estudis del Bages; àmbit de Recerques del Berguedà, Manresa; Berga, p. 121.

